

ANNIE
ERNAUX

Pasiune simplă
•
Confesiunea
adolescentei

Traduceri din limba franceză de
Mădălina Ghiu și Vasile Zincenco

EDITORI:

Magdalena Mărculescu
Silviu Dragomir

FONDATOR:

Ion Mărculescu, 1994

DIRECTOR EDITORIAL:

Bogdan-Alexandru Stănescu

REDACTARE:

Alexandra Turcu

DESIGN:

Andrei Gamarț

DIRECTOR PRODUCȚIE:

Cristian Claudiu Coban

DTP:

Mirela Voicu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ERNAUX, ANNIE

Pasiune simplă ; Confesiunea adolescenței / Annie Ernaux ; trad. din lb. franceză de Mădălina Ghiu și Vasile Zincenco. - București : Pandora Publishing, 2022

ISBN 978-606-978-576-8

- I. Ghiu, Mădălina (trad.)
II. Zincenco, Vasile (trad.)

821.133.1

Autor: Annie Ernaux

Titlu original: *Passion simple*

Copyright © Éditions Gallimard, 1991

Titlu original: *Mémoire de fille*

Copyright © Éditions Gallimard, 2016

Copyright © Pandora M, 2022
pentru traducerea în limba română

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90; Fax: +4 0372 25 20 20
www.pandoram.ro

ISBN: 978-606-978-576-8

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

Pasiune simplă

Nous deux, *revista ilustrată,*
este mai obscenă decât Sade.

ROLAND BARTHES

Vara asta m-am uitat pentru prima oară la un film clasat X la televizor, pe Canal +. Aparatul meu n-are decodor, imaginile de pe ecran erau neclare, vorbele, înlocuite de un fâșâit straniu, pârâituri, clipoceli, un fel de alt limbaj, blând și neîntrerupt. Deslușeai o siluetă de femeie cu un corset strâmt, cu ciorapi, un bărbat. Subiectul era de neînțeles și nu puteai prevedea nimic din gesturi și acțiuni. Bărbatul s-a apropiat de femeie. A urmat un gros-plan, a apărut sexul femeii, foarte vizibil printre pâlpâielile ecranului, apoi sexul bărbatului, în erecție, care s-a strecurat în cel al femeii. Un moment, foarte lung, du-te-vino-ul celor două sexe a fost arătat din mai multe unghiuri. Pula a reapărut, în mâna bărbatului, iar sperma s-a împrăștiat pe pântecul femeii. Desigur, te obișnuiești cu o asemenea viziune, prima oară este răscolitoare. Secole și iar secole, sute de generații și numai acum poți vedea așa ceva, un sex de femeie și un sex de bărbat unindu-se, sperma — lucrul pe care nu-l puteai privi fără să mori aproape — devenită la fel de ușor de văzut ca o strângere de mână.

Mi s-a părut că scriitura va trebui să tindă spre așa ceva, această impresie pe care o provoacă scena actului sexual, această angoasă și stupeoare, o suspendare a judecății morale.

Începând din luna septembrie, anul trecut, n-am mai făcut nimic altceva decât să aștept un bărbat: să-mi telefoneze și să vină la mine. Mergeam la supermarket, la cinema, duceam haine la curățătorie, citeam, corectam lucrări de-ale elevilor, mă purtam exact ca înainte, însă fără lungă obișnuință a acestor acte, lucrul nu mi-ar fi fost posibil decât cu prețul unui efort îngrozitor. Îndeosebi când vorbeam, aveam impresia că trăiesc în virtutea inerției. Cuvintele și frazele, chiar și râsul, se formau în gura mea fără participarea reală a reflecției și voinței mele. De altfel, nu mai am decât o vagă amintire a activităților mele, a filmelor pe care le-am văzut, a oamenilor pe care i-am întâlnit. Purtarea mea, în ansamblu, era factice. Singurele acțiuni în care-mi angajam voința, dorința și ceva ce trebuie că este inteligența umană (a prevedea, a evalua argumentele pro și contra, consecințele) erau toate legate de acest bărbat:

să citesc în ziare articolele despre țara lui (era străin)
să aleg toaletele și machiajele
să-i scriu scrisori

să schimb cearșafurile și să pun flori în cameră
să notez ce nu trebuie să uit să-i spun, data viitoare,
susceptibil să-l intereseze
să cumpăr whisky, fructe, diverse mici lucruri de
mâncat pentru seara noastră împreună
să-mi închipui în ce cameră vom face dragoste când
va sosi.

În conversații, singurele subiecte care-mi străpungeau indiferența aveau o legătură cu acest bărbat, cu funcția lui, țara de unde venea, locurile în care fusese. Persoana care-mi vorbea nu bănuia că interesul meu dintr-odată intens pentru spusele ei nu se datora felului său de-a povesti, și foarte puțin subiectului în sine, ci faptului că într-o zi, cu zece ani înainte de a-l întâlni eu, A., aflat în misiune la Havana, intrase poate tocmai în acel night-club, „Fiorendito“, pe care, stimulată de atenția mea, ea mi-l descria cu lux de amănunte. La fel, când citeam, frazele ce-mi rețineau atenția se refereau la relațiile dintre un bărbat și o femeie. Mi se părea că mai învățam ceva despre A. și dădeau un sens precis la ce doream eu să cred. Astfel, citind în *Viață și destin*, de Grossman, că „dacă iubești, închizi ochii când săruți“, îmi închipuiam că A. mă iubește de vreme ce mă săruta așa. Restul cărții, după aceea, redevenea ceea ce, timp de un an de zile, fusese pentru mine orice activitate, un mijloc de a omorî timpul între două întâlniri.

N-aveam alt viitor decât următorul telefon ce-mi fixa un rendez-vous. Încercam să ies din casă cât mai puțin cu putință în afara obligațiilor mele profesionale — al căror orar îl avea —, temându-mă mereu să nu pierd vreun telefon de la el cât eram plecată. Evitam de asemenea să folosesc aspiratorul sau uscătorul de păr, care m-ar fi împiedicat să aud dacă sună telefonul. Când suna, eram răvășită de o speranță care deseori dura doar cât luam încet receptorul și spuneam „alo“. Descoperind că nu e el, cădeam într-o asemenea decepție, încât persoana de la capătul firului îmi devenea nesuferită. De îndată ce auzeam vocea lui A., așteptarea mea fără margini, dureroasă, geloasă evident, pierdea atât de repede, încât aveam impresia că am fost nebună și că, subit, redevin normală. Eram izbită de neînsemnătatea, în fond, a acestei voci și de importanța nemăsurată pe care o avea în viața mea.

Dacă mă anunța că sosește peste o oră — o „oportunitate“, adică un pretext să întârzie fără să-i dea de bănuț soției sale —, intram într-o altă așteptare, fără gândire, fără dorință chiar (încât mă întrebam dacă voi mai putea simți cu el plăcerea), plină de o energie febrilă pentru sarcini pe care nu reușeam să le ordonez: să fac un duș, să scot paharele, să-mi lăcuiesc unghiile, să șterg cu cârpa pe jos. Nu mai știam pe cine aștept. Eram aspirată de clipa aceea — a cărei apropiere m-a umplut întotdeauna de groază — în care voi auzi mașina oprindu-se, portiera trântindu-se, pașii lui pe betonul de la intrare.

Când îmi lăsa un interval mai lung, trei-patru zile între telefon și venirea lui, îmi reprezentam cu dezgust tot ceea ce trebuia să fac, mesele cu prietenii la care trebuia să merg înainte de a-l revedea. Aș fi vrut să n-am altceva de făcut decât să-l aștept. Și trăiam cu obsesia crescândă să nu se întâmple ceva care să ne împiedice să ne întâlnim. Într-o după-amiază, când mă întorceam cu mașina acasă, iar el trebuia să sosească o jumătate de oră mai târziu, mi-a trecut repede prin minte că aș putea să mă ciocnesc de o altă mașină. Imediat: „Nu știi dacă m-aș opri“¹.

Odată gata, machiată, coafată, cu casa aranjată, eram, dacă-mi mai rămânea timp, incapabilă să citesc sau să corectez lucrări. Într-un fel, de asemenea, nu voiam să-mi îndrept gândurile spre altceva decât așteptarea lui A.: să nu o tulbur cu nimic. Deseori, scriam pe o foaie de hârtie data, ora și „o să vină el“ împreună cu alte fraze, temeri că n-o să vină, că i-a scăzut dorința. Seara, luam iar foaia, „a venit“, notând în dezordine detalii din întâlnire. Apoi, mă uitam, buimacă, la foaia mâzgălită, cu cele două paragrafe scrise înainte și după, care se citeau unul după altul, fără întrerupere. Între ele, fuseseră niște vorbe, gesturi, care făceau tot restul derizoriu, inclusiv textul prin care încercam să le fixez. Un

1. Deseori am obiceiul să pun în balanță o dorință și un accident pe care l-aș provoca și i-aș cădea victimă, o boală, ceva mai mult sau mai puțin tragic. E un mod destul de sigur de a-mi măsura tăria dorinței — poate și de a-mi sfida destinul —, de a ști dacă accept să-i plătesc prețul în imaginație: „Puțin îmi pasă de-mi arde casa, numai să reușesc să termin ce scriu acum“ (n.a.).

spațiu de timp delimitat de două zgomote de mașină, acel Renault 25 frânând, redemarând, în care eram sigură că niciodată nu existase nimic mai important în viața mea, nici a avea copii, nici a reuși la concursuri, nici a călători departe, decât lucrul acesta, a fi în pat cu acest bărbat la mijlocul după-amiezii.

Lucrul acesta dura doar câteva ore. Nu-mi purtam ceasul, mi-l scoteam exact înainte de-a sosi el. El și-l păstra pe-al lui și mă temeam de momentul în care-l va consulta discret. Când mă duceam la bucătărie după gheață, îmi ridicam ochii spre pendula de deasupra ușii, „încă două ore numai“, „o oră“, sau „peste o oră eu o să fiu aici, iar el deja plecat“. Mă întrebam cu stupeoare: „Unde este prezentul?“.

Înainte de-a pleca, se îmbrăca la loc, încet. Mă uitam la el cum se încheie la cămașă, își trage pe el șosetele, slipul, pantalonii, se întoarce spre oglindă ca să-și facă nodul la cravată. Când își va fi pus haina, totul va fi terminat. Eu nu mai eram decât niște timp ce trece prin mine.

Îndată după plecarea lui, mă împietrea o imensă oboseală. Nu aranjam prin casă imediat. Contemplam paharele, farfuriile cu resturi, scrumiera plină, hainele, lenjeria, împrăștiate pe culoar, în dormitor, cearșafurile atârând pe mochetă. Aș fi vrut să păstrez așa cum era această dezordine în care fiecare obiect însemna un gest, un moment, care compunea un tablou a cărui foiță și

durere nu vor fi atinse niciodată pentru mine de nici un alt tablou dintr-un muzeu. Firește, până a doua zi nu mă spălam, ca să-i păstrez sperma.

Număram de câte ori am făcut dragoste. Aveam impresia că, de fiecare dată, relației noastre i se adăugase ceva în plus, dar și că aceeași acumulare de gesturi și plăcere avea cu siguranță să ne îndepărteze pe unul de celălalt. Epuizam amândoi un capital de dorință. Ce era câștigat în ordinea intensității fizice era pierdut în cea a timpului.

Mă cufundam în somn doar pe jumătate și aveam senzația că dorm în corpul lui. Ziua următoare, trăiam într-o toropeală în care se realcătuia la nesfârșit o mângâiere de-a lui, se repeta un cuvânt pe care-l rostise. Nu știa cuvinte franceze obscene sau n-avea chef să le folosească, fiindcă pentru el nu erau încărcate de tabu social, ci erau cuvinte la fel de nevinovate ca celelalte (așa cum ar fi fost pentru mine cuvintele grosolane din limba lui). În R.E.R.¹, la supermarket, îi auzeam glasul șoptindu-mi „mângâie-mi sexul cu gura“. Odată, în stația Opera, adâncită în reveria mea, am lăsat să treacă fără să-mi dau seama un tren pe care trebuia să-l iau.

Anestezia aceasta se risipea treptat, începeam din nou să aștept un telefon, cu din ce în ce mai multă suferință și angoasă pe măsură ce data ultimei întâlniri se îndepărta. La fel ca după examenele de altădată, când cu cât mă îndepărtam de probă, cu atât eram mai sigură că

1. R.E.R. (pronunțat *eröer*), tren din Rețeaua Expres Regională, care leagă, ca un metrou, suburbiile de centrul Parisului (n. tr.).

sunt picată, cu cât zilele treceau fără ca el să mai sune, cu atât eram mai sigură că m-a părăsit.

Singurele momente fericite în afară de prezența lui erau cele în care-mi cumpăram rochii noi, cercei, ciorapi și le probam acasă, în fața oglinzii, idealul imposibil conștând în a face ca el să vadă de fiecare dată o toaletă diferită. Abia dacă zărea cinci minute bluza sau escarpenii mei noi care vor fi abandonăți la voia întâmplării până la plecarea lui. Știam de asemenea inutilitatea ȝoalelor în fața unei noi dorințe pe care el ar fi avut-o pentru o altă femeie. Dar să apar într-o toaletă pe care o văzuse deja mi se părea o greșeală, o slăbire a efortului spre un fel de perfecțiune la care tindeam în relația mea cu el. Din aceeași voință de perfecțiune, am răsfoit într-un mare magazin *Tehnicile dragostei fizice*. Sub titlu, stătea scris „700 000 de exemplare vândute“.

Adesea, aveam impresia că trăiesc această pasiune așa cum aș fi scris o carte: aceeași nevoie de a reuși fiecare scenă, aceeași grijă pentru fiecare detaliu. Până și gândul că nu mi-ar păsa dacă aș muri după ce voi fi mers până la capătul acestei pasiuni — fără să dau un sens precis lui „până la capăt“ — așa cum aș putea muri după ce voi fi terminat de scris aceste pagini peste câteva luni.